ФІНАНСИ, ГРОШОВИЙ ОБІГ І КРЕДИТ

УДК 336(477)
DOI:10.36919/2312-7872.1.2024.107

Ю. М. Кльопа,
аспірант ПВНЗ «Європейський університет», Київ
Вставити всім пошту email: oksana.uaemail@gmail.com
ORCID: 0009-0005-4544-016X;
В. М. Сідаков,
аспірант ПВНЗ «Європейський університет», Київ
Вставити всім пошту email: oksana.uaemail@gmail.com
ORCID: 0009-0001-1658-6224;
О. Ю. Тихонович,
аспірант ПВНЗ «Європейський університет», Київ
Вставити всім пошту email: oksana.uaemail@gmail.com
ORCID: 0009-0004-5963-075X

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ: ВИКОРИСТАННЯ БОРГОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Анотація. *Стаття розглядає актуальну тему фінансування проектів та їх здійснення за допомогою різних фінансових інструментів у формі боргових зобов'язань. Розглядаються ключові аспекти використання боргових фінансових інструментів у контексті реалізації проектів, зокрема аналізуються вигоди та ризики, пов'язані із застосуванням цих інструментів. Досліджуються різноманітні види боргового фінансування, включаючи банківські кредити, випуск облігацій та інші форми запозичення коштів. Проаналізовано вплив вибору конкретного фінансового інструменту на ефективність та успішність реалізації проекту. Стаття містить приклади успішних випадків використання боргових фінансових інструментів у фінансуванні проектів та рекомендації щодо оптимального вибору інструментів в різних умовах інвестиційного середовища. Висвітлено сучасні тенденції у сфері фінансування проектів та прогнозовано можливі зміни в цьому сегменті. Детально розглянуто фактори, які варто враховувати при виборі боргового фінансування, такі як процентні ставки, строк погашення, а також можливості перегляду умов угоди. Зокрема, досліджуються стратегії оптимізації боргового портфеля для забезпечення стійкості фінансового стану проекту та максимізації прибутковості. Окремий акцент робиться на важливості ретельного планування та управління ризиками у процесі використання боргових інструментів. Засоби для мінімізації ризиків та ефективного управління ними досліджуються в контексті конкретних проектів та їхніх особливостей. Загальний погляд на використання боргових інструментів у проектному фінансуванні, який надає ця стаття, може бути корисним для фахівців у галузі фінансів, інвесторів, а також менеджерів, які займаються розробкою та впровадженням проектів.*

Ключові слова: *проектне фінансування, інвестиційний проект, проектна компанія, фінансово-кредитні установи, фінанси, інвестор.*

Постановка проблеми. У сучасному економічному середовищі питання фінансування проектів набуває все більшої важливості, адже вибір ефективних фінансових інструментів є ключовим чинником успішності реалізації проектів. Однак використання фінансових інструментів у формі боргу ставить перед учасниками процесу ряд проблем, які потребують детального розгляду. Зокрема, досліджується питання вигід та ризиків, пов'язаних із застосуванням боргових фінансових інструментів, а також вплив вибору конкретного інструменту на результативність фінансування та завершення проекту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання проектного фінансування, використання боргових фінансових інструментів розглядаються такими науковцями, як: С. Андрос, Ю. Богоявленська, І. Ганечко, Т. Жуков, Т. Куриленко, Т. Калита, Д. Кузяк, А. Кальницький, К. Куклік, О. Ляхова, О. Лапко, Л. Примостка, С. Шклярук, І. Ясіновська, та іншими.

© Кльопа Ю. М., Сідаков В. М., Тихонович О. Ю., 2024

Метою дослідження є визначити ключові виклики, які стоять перед учасниками процесу фінансування проектів у формі боргу та запропонувати рекомендації для їх вирішення з метою підвищення ефективності та стійкості проектів у фінансовому вимірі.

Виклад основного матеріалу. Як свідчить світова практика, механізм проектного фінансування, зазвичай, поєднує велику кількість учасників та зацікавлених сторін, що несуть різне функціональне навантаження — ініціатори проекту, спонсори (засновники, власники, акціонери проектної компанії), підрядні організації, постачальники ресурсів та обладнання, консультанти, експлуатуючі та сервісні фірми, фінансові партнери, держава, власники інтелектуального капіталу, лізингові і страхові компанії, споживачі продукції, яких поєднує проектна компанія (SPV) [1]. У наведеній схемі (рис. 1) фінансові партнери — це широка група учасників, до складу якої можуть входити державні, іноземні, міжнародні, комерційні фінансово-кредитні установи, кредитори, урядові установи, фірми та їх об'єднання, приватні інвестори, інвестиційні фонди і компанії тощо.

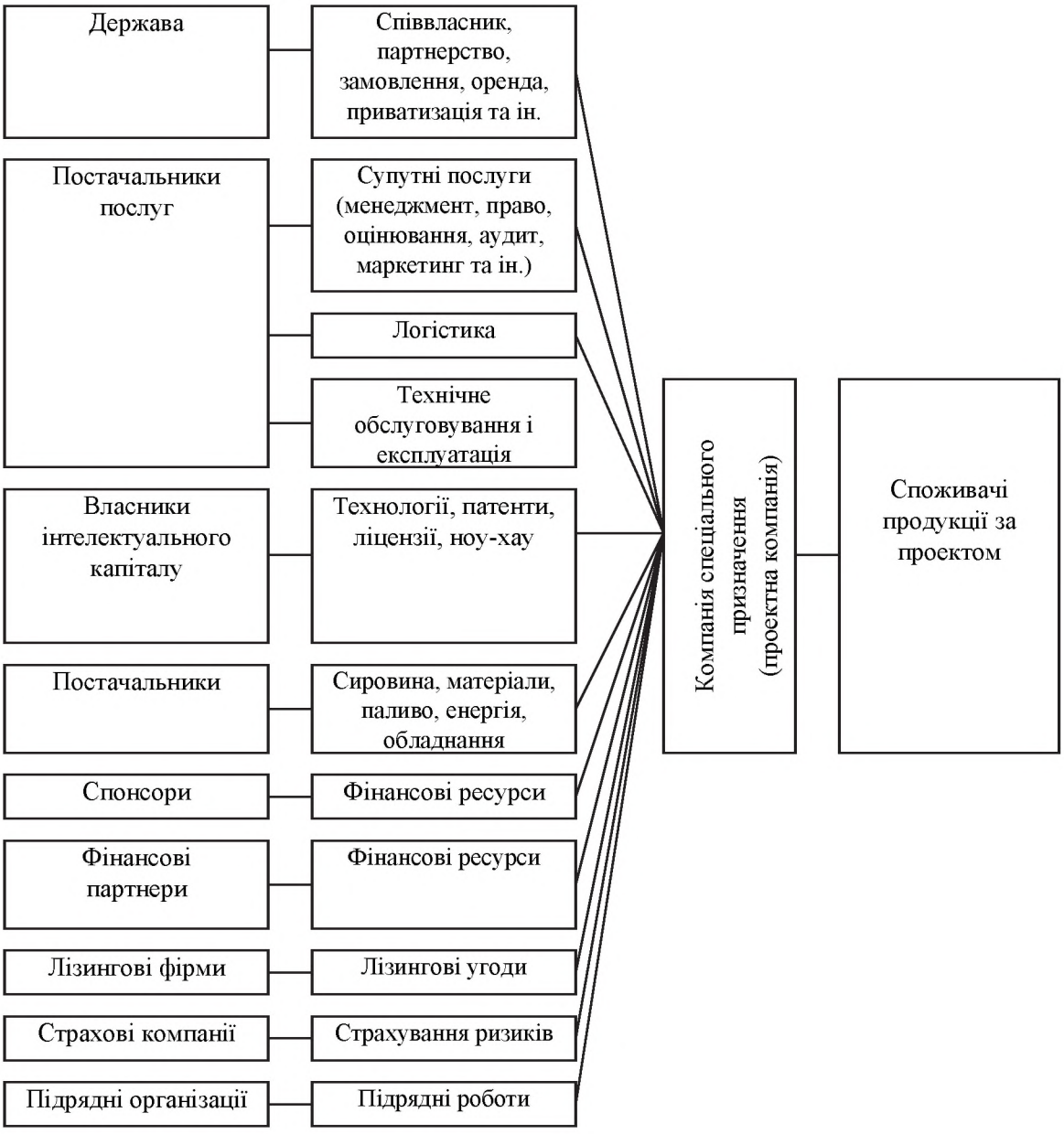

Рис. 1. Узагальнена схема взаємодії учасників механізму проектного фінансування

Чим більш масштабним, вартісним, довготривалим та, відповідно, ризиковим є проект, тим більш складними є відносини між його учасниками. Механізм поєднує фінансово-економічні, техніко-технологічні, нормативно-правові, організаційно-управлінські інші відносини учасників.

Згідно наведеної схеми, компанія спеціального призначення (SPV) є інституційним інструментом проектного фінансування, який виконує функції єдиного позичальника та реалізатора проекту.

Як вказує Д.О. Кузяк [2] компанія спеціального призначення забезпечує фінансування т а реалізацію інвестиційного проекту шляхом:

– залучення фінансових ресурсів із забезпеченням боргових зобов'язань майном створеним в результаті реалізації проекту та/або споживчою вартістю створеною при реалізації проекту (товари та послуги);

– створення та придбання майна і залучення ресурсів, необхідних для реалізації інвестиційного проекту;

– емісії цінних паперів, забезпечених заставою майна компанії.

Особливістю механізму проектного фінансування є створення компанії спеціального призначення, що забезпечує залучення інвестицій у проект, ефективне управління всіма бізнес-процесами за проектом, угодами, що укладаються у процесі реалізації проекту, грошовими потоками, сек'юритизацію активів, ризик-менеджмент, менеджмент інтелектуальної власності, оптимізацію оподаткування та ін. [3].

У різних країнах діють різноманітні обмеження щодо діяльності компаній спеціального призначення, з метою зниження рівня інвестиційного ризику: Зазвичай, проектна компанія не може брати на себе ризики та зобов'язання не пов'язані з реалізацією проекту, для забезпечення більш високої надійності і зниження ризиків проекту. Крім того, діють обмеження щодо:

– застосування процедури банкрутства, ліквідації та реорганізації проектної компанії;

– повноважень органів управління компанією, зміну статутних документів, зменшення статутного капіталу;

– здійснення яких-небудь видів діяльності, укладання договорів, інвестування у реальні та фінансові активи, залучення коштів і створення зобов'язань, якщо це не має відношення до проекту;

– продажу, оренди чи застави майна компанії без згоди фінансових партнерів;

– фінансової відповідальності засновників, власників, інвесторів;

– надання гарантій іншим підприємствам і організаціям, а також виконання функцій поручительства;

– видачі позик іншим підприємствам і організаціям;

– додаткової емісії цінних паперів та виплати дивідендів та ін. [4].

Окрім того, до проектної компанії не застосовуються вимоги до співвідношення розміру статутного капіталу до величини чистих активів.

Всі ці обмеження спрямовані на захист інтересів кредиторів та інвесторів, зниження ризику їх участі у фінансування проекту. Це особливо важливо при фінансуванні інноваційних проектів, ризик яких є вищим за ординарні інвестиції.

Компанія спеціального призначення має конкретне цільове призначення і створюється шляхом її заснування. Тобто, звичайне господарське товариство не може прийняти на себе функції проектної компанії. Існує певна специфіка і складі органів управління компанії спеціального призначення. До їх складу, на відміну від традиційних господарських товариств входять загальні збори власників облігацій.

Ключові рішення, зо стосуються реалізації проекту, майна, боргових зобов'язань і т.д. повинну узгоджуватися із фінансовими партнерами та/або загальними зборами власників облігацій.

Виконавчі функції в управління проектною компанією виконує керуюча компанія або спільне підприємство засновників/власників, які створюються на попередніх стадіях проектної діяльності і також мають низку обмежень для захисту інтересів інвесторів та їх впевненості у цільовому витрачанні інвестованих коштів [5].

Базовим принципом та особливістю механізму проектного фінансування є забезпечення поверненні позикових коштів за рахунок формованого проектом грошового потоку проекту або шляхом реалізації створених у процесі реалізації проекту активів. Отже, компанія спеціального призначення виконує функцію механізму повного або часткового відмежування майна засновників/власників від коштів фінансових партнерів. Повернення коштів фінансових партнерів повністю залежить від успіху проекту. Тобто майно проекту використовується власне для реалізації інвестиційного проекту та забезпечення зобов'язань перед кредиторами [6].

Статутний або акціонерний капітал (залежно від організаційно-правової форми) проектної компанії формується відповідно з внесків учасників (засновників) або акцій (придбаних виключно за грошові кошти). Якщо проектна компанія утворена у формі акціонерного товариства, первинне розміщення її акцій здійснюється як за закритою підпискою так і шляхом відкритої підписки та публічного продажу.

Створена проектна компанія залучає кошти фінансових партнерів і виступає у ролі замовника робіт та послуг за проектом. Компанія укладає договори з постачальниками різноманітних послуг, обладнання і устаткування, сировини, матеріалів та комплектуючих та ін, які необхідні для реалізації інвестиційного проекту. При цьому, діючи і інтересах власників та інвесторів, компанія спеціального призначення повинна оцінювати та долати ризики, пов'язані із реалізацією проекту.

При реалізації механізму проектного фінансування доцільно використовувати конкурсні методи селекції постачальників обладнання та ресурсів і виконавців підрядних робіт.

Особливістю використання у схемі проектного фінансування компанії спеціального призначення є те, що шляхом відмежування активів реалізовуваного проекту засновники/ власники не збільшують обсяг своїх зобов'язань. Водночас, фінансові партнери, при прийнятті рішення про участь у проектному фінансуванні, звертають увагу на частку фінансування проекту, яка забезпечується засновниками/власниками проектної компанії. Цей внесок може бути зроблений у вигляді грошово-кредитних інструментів або заставного забезпечення ліквідними активами.

Існує також специфіка щодо порядку виходу учасників з проекту (черговості виходу та виплат): пріоритет мають кредитори, зобов'язання перед якими покриваються в першу чергу, наступними є інвестори, які не є співвласниками проектної компанії, останніми є засновники та співвласники компанії спеціального призначення.

У процесі реалізації проекту капітал компанії спеціального призначення може бути збільшений різними шляхами, як, наприклад, вкладення інвесторів, субординованих кредитів, залучення коштів інвестиційних фондів і компаній, венчурних фірм, емісії боргових цінних паперів тощо.

Світова практика свідчить, що роль організаторів проектів найбільш часто виконують фінансово-кредитні установи (інвестиційні та комерційні банки), консалтингові компанії або консалтингові підрозділи великих міжнародних аудиторських фірм [7].

При цьому не слід ототожнювати організаторів зі спонсорами (засновниками/співвласниками) проектної компанії, оскільки роль спонсорів є набагато ширшою за функцію організації. Спонсори (засновники/власники) компанії спеціального призначення формують її капітал шляхом вкладення фінансових ресурсів із метою подальшого отримання доходів від її діяльності по реалізації проекту. Успіх реалізації інвестиційного проекту визначається його життєздатністю та його спроможністю формувати грошовий потік. Спонсори можуть виконувати функцію організаторів проекту, створюючи уповноважені структури. Спонсори також можуть виконувати функції у сфері будівництва об'єктів за проектом.

Практика свідчить, що роль спонсорів проекту виконують держава, підприємства та організації приватного сектору, фінансово-кредитні установи, які володіють відповідним досвідом та фінансовими ресурсами. Спонсори купують акції проектної компанії при їх первинному розміщенні або на ринку цінних паперів.

Проектна компанія на передінвестиційній стадії проекту повинна укласти контракти на постачання готової продукції/послуг за проектом, оскільки уречевлений результат проекту є основним об'єктом застави за позиками.

Однією з основних зацікавлених сторін механізму проектного фінансування є держава. Як учасник господарської діяльності, держава в особі державних підприємств, установ і організацій може стати співвласником компанії спеціального призначення, вклавши кошти у її капітал, або виступити у ролі фінансового партнера — позичаючи кошти проектній компанії. Держава, у особі органів влади та місцевого самоврядування, також може видавати політичні гарантії, податкові та митні пільги, у особі державних фінансово-кредитних установ — фінансові та інші гарантії для інвесторів проекту, надавати субсидії, у особі державних установ і організацій — інтелектуальну власність (ліцензії, патенти, ноу-хау).

Одним з основних учасників механізму проектного фінансування є генеральний підрядник, що реалізує проект. Генеральний підрядник виконує функції організації й управління роботами

у рамках реалізації проекту, до складу яких можуть входити: НДДКР, проектні роботи, будівельні роботи, виробництво та/або постачання машин й обладнання для проекту, їх монтаж та пусконалагоджувальні роботи, експлуатація та обслуговування обладнання, його модернізація, подальший продаж обладнання або його утилізація тощо. В свою чергу він укладає різні підрядні договори та здійснює моніторинг за субпідрядними контрактами.

Особливо слід звернути увагу на роль фінансових партнерів у механізмі проектного фінансування.

Кредитні ресурси проектній компанії можуть бути надані приватними інвесторами, державними та недержавними фінансово-кредитними установами, міжнародними фінансовими організаціями та установами, урядовими організаціями, іноземними банками, інвестиційними фондами та компаніями, венчурними фондами, підприємствами всіх форма власності та їх об'єднаннями, фінансовими компаніями, страховими компаніями, лізинговими фірмами та ін. Кредиторами проектної фірми можуть бути різні юридичні і навіть фізичні особи. Втім, можливість залучення коштів фізичних осіб обмежена у багатьох країнах [8].

Прямі інвестиції та позикові кошти на реалізацію проекту залучаються проектною компанією на національних і міжнародних фінансових ринках, зокрема на грошовому ринку, фондовому ринку та ринках середньостроковвого і довгострокового позикового капіталу [9].

Практика свідчить, що інвестори також можуть брати участь у капіталі компанії спеціального призначення. Однак вони не мають участі в управлінні проектною компанією та інвестиційним проектом.

Об'єднання фінансово-кредитних установ (такі як банківські консорціуми на чолі з уповноваженим банком) можуть виступати як консолідований позичальник проектної компанії.

Фінансово-кредитні установи, окрім власне надання позик, можуть також брати участь у розробленні схеми та структури фінансування інвестиційного проекту, інформаційному забезпечення, документарному супроводженні, виступати гарантом перед іншими кредиторами та інвесторами [10].

Банківські установ також можуть забезпечувати організацію облігаційної позики для потреб проекту, здійснювати операції на вторинних ринках боргових зобов'язань, керувати рахунками, відкритими для реалізації проекту, виступати у ролі представника позичальника, уповноваженого банку, надавати консалтингові послуги.

Фінансово-кредитні установи, задіяні у механізмі проектного фінансування, також можуть реалізовувати функції моніторингу, контролю і координації процесів реалізації інвестиційного проекту.

Тісна взаємодія всіх учасників механізму проектного фінансування, а також завдяки безпосередній участі у механізмі фінансово-кредитних установ як стейкхолдерів, забезпечується синергетичний ефект всієї системи.

На високу роль фінансово-кредитних установ у механізмі проектного фінансування вказує і Калита Т.А., яка зазначає, що із позицій зниження кредитних ризиків функція реалізації проектного фінансування повинна бути реалізована банком [11].

Слід зупинитися на такому дискусійному моменті, як співвідношення понять «інвестор» та «кредитор» та їх роді в механізмі проектного фінансування.

Багато авторів вважають поняття інвестор та кредитор у випадку проектного фінансування є синонімічними [12–13]. Їх аргументація така, що надаючи компанії спеціального призначення фінансові ресурси для реалізації інвестиційного проекту, і кредитори, і інвестори розраховують на успіх проекту і достатній обсяг грошових потоків для повернення їм належних коштів. При цьому, проектна компанія не має поручителів та не надає заставу у звичайному сенсі.

Ми вважаємо, що з такою думкою погоджуватися не слід. На наш погляд, суттєва відмінність між кредитором та інвестором полягає у тому, що кредитор надає кошти проектній компанії на чітко визначений термін та конкретні цілі й заходи, визначені бізнес-планом проекту, під певне забезпечення. У разі неуспішності проекту та недостатності грошових потоків для повернення кредиту, кредитор має можливість повернути кошти за рахунок продажу заставлених активів, які належать боржникові, а отримані кошти спрямувати на погашення боргу. Тобто кредитор має справу з кредитним ризиком.

Інвестор, на відміну від кредитора, вкладає фінансові ресурси у проект, приймаючи на себе всі проектні ризики. Внесок інвестора не забезпечується жодною заставою.

При здійсненні інвестування, інвестор вкладає власні, позикові та залучені кошти від свого імені у проект без будь-якого забезпечення, що суперечить базовим принципам кредитування.

Кредитування, за своєю природою, передбачає наявність якого-небудь забезпечення. Застава майна є одним з основних видів забезпечення, що використовується при кредитуванні. При чому, це може бути майно третьої особи — кредитора, а не самого позичальника.

Частково дискусія щодо розмежування кредиторів та інвесторів пояснюється ще й тим, що у випадку проектного фінансування кредит є інвестиційним. Інвестиційний кредит — різновид строкового кредиту на придбання інвестиційних товарів — основних засобів чи частки бізнесу, який як правило, надається одноразовим траншем [14].

До переваг механізму проектного фінансування при забезпеченні фінансовими ресурсами масштабних інноваційних проектів у агросекторі слід віднести такі:

– широке коло учасників та зацікавлених осіб, що відкриває можливості для використання різних фінансових інструментів, формувати оптимальну структуру фінансування проекту;

– орієнтація на довгострокову перспективу, налагодження усталених зв'язків між спонсорами, інвесторами, фінансовими партнерами та іншими учасниками проекту;

– забезпечення захисту прав власності на інтелектуальні активи, а також прав інвесторів проекту;

– наявність напрацьованого світового досвіду, стандартів, норм і правил використання механізму;

– можливості залучення коштів держави а також міжнародних фінансових інститутів;

– стабільність життєвого циклу проекту;

– оптимальний розподіл ризиків, участь фінансових партнерів в управлінні, моніторингу і контролю за проектом;

– можливість оптимізації ризиків проекту шляхом розподілу та диверсифікації;

– відсутність обмежень на залучення позикових коштів;

– довготривалі терміни залучення позикових коштів, віддалені терміни платежів, гнучкий графік повернення;

– порівняно невисокі операційні витрати;

– жорстка політика щодо виплати дивідендів;

– можливість отримання податкових пільг;

– забезпеченість учасників актуальною та достовірною інформацією;.

– узгодженість доходів фінансових партнерів та інвесторів;

– механізм має переважно борговий характер зобов'язань;

– не передбачене реінвестування фінансових ресурсів;

– забезпечення ретельного аналізу, оцінювання та контролю об'єкта фінансування з боку великої кількості учасників;

– можливість створити фірму «з нуля» та отримати фінансування на реалізацію інноваційного проекту без наявності заставних активів, без урахування платоспроможності спонсорів;

— відокремлення активів та фінансових потоків проекту від активів та фінансових потоків спонсорів, відсутність позикового навантаження на баланс засновників/учасників проектної компанії;

– обмеженість доступу або недоступність активів спонсорів для кредиторів;

– централізація управління проектом у компанії спеціального призначення;

– зниження впливу чинників невизначеності політичного та фінансового середовища [15–17].

Водночас, застосування механізму проектного фінансування для реалізації інвестиційно-інноваційних проектів пов'язане із вирішенням численних проблемних питань юридичного, фінансово-економічного, організаційно-управлінського, техніко-технологічного плану та ін. Це зумовлює необхідність залучення численних консультантів, які допомагатимуть обирати найбільш оптимальні варіанти техніко-технологічних, виробничих, маркетингових, збутових, логістичних, фінансово-економічних, правових та інших рішень.

Висновок. Механізм проектного фінансування є одним з кращих способів фінансового забезпечення реалізації високовартісних інноваційних проектів і програм. Використання цього механізму дозволяє прискорити інноваційний розвиток агросектору України, підвищити конкурентні позиції аграрних виробників шляхом консолідації різних джерел надходження фінансових ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gatti S., S. Kleimeier, W. L. Megginson and A. Steffanoni Arranger certification in project finance. Working paper. Gourinchas, P. and O. Jeanne. The Elusive Gains from International Financial Integration. Review of Economic Studies. 2008. P. 715–741.

2. Кузяк Д.О. Проектне фінансування як ефективна форма інвестицій на ринках, що розвиваються. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32617087.pdf

3. С. Г. Шклярук Проектне фінансування: навч. посіб. /; за наук. ред. проф., д-ра екон. наук. Г. К. Ялового. К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009. 472 с.

4. Примостка Л. О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти. К.: КНЕУ, 2001. 264 с.

5. Богоявленська Ю. В. Проектний аналіз : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2004. 336 с.

6. Кальницький А. Є, Кальницька М. А. Проектний аналіз : навч. посіб. Ужгород : Говерла, 2014. 318 с.

7. Куриленко Т. П., Жуков Т.П. Проектне фінансування [Текст] : підручник. — К. : Кондор, 2006. 208 с.

8. Андрос С. В.() / Проектне фінансування і кредитування підприємств: стан та перспективи. Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка. Вип. 800, 2018. С. 78–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2018_800_13

9. Куклік К.А. () / Проектне фінансування: об'єктивна необхідність та реальні можливості. Інвестиції: практика та досвід. № 23, 2010. С. 21–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2010_23_7.

10. Лапко О.О. Проектне фінансування як інноваційний механізм реалізації інвестиційних проектів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка. Вип. 4, 2017. 165–170 с.

11. Калита Т.А. Проектне фінансування як метод залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах фінансово-економічної кризи. Економіка. Управління. Інновації. № 1, 2015.

12. Ганечко І.Г. Проектне фінансування: використання боргових фінансових інструментів. Інвестиції: практика та досвід. № 20, 2011. 29–31 с.

13. Ляхова О. О. Проектне фінансування зовнішньоекономічної діяльності в умовах європейського вибору України. Інвестиції: практика та досвід. № 13–14, 2015. С. 30–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_13-14_9.

14. https://business.diia.gov.ua/knowledge/krediti/so-take-investicijnij-kredit

15. Сас Б., Вітюк В. Проектне фінансування як особлива техніка фінансового забезпечення інвестиційних проектів. Економічний аналіз. Т. 11(1), 2012. 414–418 с.

16. Тищенко В.Ф., Остапенко В. / Проектне фінансування як форма публічноприватного партнерства. Вісник Університету банківської справи Національного банку України № 1, 2013. С. 141–144.

17. Ясіновська І. Управління ризиками проектного фінансування. Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України: Збірник матеріалів Міжнародної науковопрактичної конференції, 02–03 березня 2020 р. ДДАЕУ, 2020. С. 141–143.

REFERENCES

1. Gatti S., S. Kleimeier, W. L. Megginson and A. Steffanoni (2008) / Arranger certification in project finance. Working paper. Gourinchas, P. and O. Jeanne. The Elusive Gains from International Financial Integration. Review of Economic Studies. P. 715–741.

2. Kuzyak D.O. Project financing as an effective form of investment in developing markets. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/32617087.pdf

3. S. G. Shklyaruk (2009) / Project financing: education. manual /; for sciences ed. Prof., Dr. Econ. of science H. K. Yalovoi. K.: SE "Personal Publishing House", 472 p.

4. Primostka L. O. (2001) / Financial derivatives: analytical and accounting aspects. K.: KNEU,. 264 p.

5. Bogoyavlenska Yu. V. (2004) / Project analysis: study guide. Kyiv: Condor. 336 p.

6. Kalnytskyi A. Ye, Kalnytska M. A. (2014) / Project analysis: study. manual Uzhgorod: Hoverla. 318 c.

7. Kurylenko T.P., Zhukov T.P. (2006) / Project financing [Text]: textbook. — K.: Condor,. 208 p.

8. Andros C. V. (2018) / Project financing and crediting of enterprises: state and prospects. Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Economy. Vol. 800. P. 78–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2018_800_13

9. Kuklik K.A. (2010) / Project financing: objective necessity and real possibilities. Investments: practice and experience. No. 23. P. 21–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2010_23_7.

10. Lapko O.O. (2017) / Project financing as an innovative mechanism for implementing investment projects. Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Series: Economy. Vol. 4. P. 165–170.

11. Kalita T.A. (2015)/ Project financing as a method of attracting foreign investments to the economy of Ukraine in the conditions of the financial and economic crisis. Economy. Management. Innovations. No. 1.

12. Ganechko I.G. (2011) / Project financing: the use of debt financial instruments. Investments: practice and experience. No. 20. P. 29–31.

13. Lyakhova O. O. (2015) / Project financing of foreign economic activity in the conditions of Ukraine's European choice. Investments: practice and experience. No. 13–14. P. 30–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_13-14_9.

14. https://business.diia.gov.ua/knowledge/krediti/so-take-investicijnij-kredit

15. Sas B., Vityuk V. (2012) / Project financing as a special technique of financial support of investment projects. Economic analysis. T. 11(1). P. 414–418.

16. Tyshchenko V.F., Ostapenko V. (2013) / Project financing as a form of public-private partnership. Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine. No. 1. P. 141–144.

17. Yasinovska I. (2020) / Risk management of project financing. Finance, banking system and insurance: state, problems and prospects of development in the crisis economy of Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, March 02–03, 2020. DDAEU, pp. 141–143.

Yu. M. Klyopa, V. M. Sidakov, O.Yu. Tikhonovych PROJECT FINANCING: UTILIZATION OF DEBT FINANCIAL INSTRUMENTS

Abstract.*The article explores the timely topic of project financing and its implementation through various financial instruments in the form of debt obligations. Key aspects of utilizing debt financial instruments in the context of project implementation are discussed, including an analysis of the benefits and risks associated with their application. Various forms of debt financing are examined, encompassing bank loans, bond issuance, and other methods of borrowing funds. The impact of choosing a specific financial instrument on the efficiency and success of project implementation is analyzed. The article includes examples of successful cases using debt financial instruments in project financing and provides recommendations for optimal instrument selection in diverse investment environments. Current trends in project financing are highlighted, with predictions for potential changes in this segment. Factors to consider when choosing debt financing, such as interest rates, repayment periods, and opportunities for contract renegotiation, are thoroughly examined. Strategies for optimizing debt portfolios to ensure project financial stability and maximize profitability are explored. The article places particular emphasis on the importance of careful planning and risk management in the use of debt instruments. Means of minimizing risks and effectively managing them are investigated in the context of specific projects and their characteristics. The overall perspective on the use of debt instruments in project financing, presented in this article, can prove valuable for finance professionals, investors, and managers involved in project development and implementation.*

Keywords: *Project Financing, Investment Project, Project Company, Financial Institutions, Finance, Investor.*